

Legyező - II. Lipót német-római császár és magyar király családjával

Textil- és viseletgyűjtemény

Leltári szám:	4175
Alkotó:	Adamschek, G. / rézmetsző
Készítés ideje:	1790
Készítés helye:	Bécs (Wien) (feltehetően); Pozsony (feltehetően)
Anyag:	csont; papír; szantálfa
Technika:	festett; rézmetszet
Méreték:	magasság: 27,5 cm szélesség: 53 cm

Tizenkét szantálfa küllőn és két csont záróküllőn akvarellal festett rézmetszetes papírlap. A küllőket csontalátétes rézcsavar fogja össze.

A metszet színpadszerűen kialakított térben jeleníti meg a császárt és népes családját. A gyermekeitől közrefogott császári pár, a felvilágosult uralkodókhoz méltón, császári jelvények nélkül áll a kétoldalt oszlopokkal határolt, fölfont, aranymintás vörös függönnyel kereteit pódium közepén. A pódiumra két oldalról lépcső vezet föl, a lépcsők melletti mellvéden az ábrázolt személyek beszámozott névsora olvasható.

A számok megisméltődnek a szereplők mellett, ily módon könnyítve meg azonosításukat.

A bal mellvéden: 1. *Seine Apost: Majestat Leopold II.* / 2. *Königin Majestat Maria Lauise (sic!)* / 3. *Erzherzog Franz Ioseph Erbprinz.* / 4. *Erzh: Ioseph Ferdinand.* / 5. *Erzherzogin Mariaanna. (sic!)* / 6. *Erzh: Karl Ludwig.* / 7. *Erzh: Alexander Leopold* / 8. *Erzh: Ios: Anton Iohann.*

A jobb oldali mellvéden: 9. *Erzherzogin Maria Clementina* / 10. *Erzh: Anton Victor.* / 11. *Erzh-in Maria Amalia.* / 12. *Erzh: Iohann Baptist.* / 13. *Erzh: Rainer Ioseph.* / 14. *Erzh: Ludwig Ioseph.* / 15. *Erzh: Ioh. Ios. Rainer Rudolph.*

A császárné ruháját és a függöny ívét a papírlapra varrott flitterek ékítik. A hátlapon két, vörös uniformist viselő, kivont kardját vállához emelő huszár között, letakart asztalra helyezett, vörös párnán nyugszik a magyar korona, az országalma, a jogar és a kard. A bal sarokban két, elmosódott, kisméretű pecsét. A küllők díszítetlenek, a záróküllők felső részén, három oldalon, egyszerű faberakás. Hosszú, sodrott, egykor vörös, mára barnára fakult selyemzsinór van a küllőkhöz kötve. II. Lipót császárt 1790. november 15-én koronázták magyar királlyá Pozsonyban, s ezzel az uralkodó és a magyar rendek között létrejött új kompromisszumot szentesítették valószínűleg a koronázási eseményekre készült a császárt és a császári családot népszerűsítő legyező. Szabolcsi Hedvig, alább hivatkozott cikkében Hieronymus Löschenkohl által kiadott metszetnek tartja a lapot. A Historisches Museum der Stadt Wien gyűjteményében lévő, Adamschek-metszetet felhasználó legyező – II. Lipót császár és családja a kertben (Itsz. 58.558) – alapján, ugyan feltételelesen, de G. Adamschek munkájának tekinthető ez a legyezőlap. A szakirodalomban magyar származásúként számon tartott, Bécsben működő metsző legismertebb művei Decsy Sámuel *A magyar szent koronának és az ahoz tartozó tárgyaknak Históriaja* című, Bécsben, 1792-ben megjelent könyvekhez készített képtáblák.

Irodalom

- Szerk.: Pataki Judit: *Az idő sodrában. Az Iparművészeti Múzeum gyűjteményeinek története.* Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2006. - Nr. 56. (Dr. Horváth Hilda, Maros Donka Szilvia)
- Szerk.: Timár Árpád: A fejedelmi reprezentáció változásának egy aspektusa a felvilágosodás és a kora reformkor hazai sajtójának tükrében. *Ars Hungarica 34. évfolyam 1-2. szám.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 2006. - p. 168. Nr. 1. (Papp Júlia)
- Maros Donka Szilvia: *Bájos semmiségek. Az Iparművészeti Múzeum legyezőgyűjteménye (1700-1920).* Balassi

Kiadó - Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2002. - Nr. 63.

- szerző: Dr. Horváth Hilda: *Iparművészeti kincsek Magyarországon*. Athenaeum Kiadó, Budapest, 2000. - Nr. 34.
- Szerk.: Lovag Zsuzsa: *Az Iparművészeti Múzeum. (kézirat)*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1994. - Nr. 292.
- Szerk.: Vadas József: Jegyajándék 1785-ből. Adalék a pozsonyi luxusipar tröténetéhez. *Ars Decorativa 13*, 1993. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1993. - Notes Nr. 7. (Maros Donka Szilvia)
- Szerk.: Péter Márta: *A klasszicizmustól a biedermeierig. Az európai iparművészet stíluskorszakai*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1990. - Nr. 1.88.
- *Az Ernst-Múzeum gyűjteményének aukciója. (Árverési Közlöny, XX.)*. Postatakarékpénztár Árverési Csarnoka, Budapest, 1939. - Nr. 1264. (analógia)

